

آثار میرزای نائینی درباره حکومت اسلامی مجدداً مورد نظر قرار گرفته و پرورش یابد

حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی، با اشاره به آثار و تألیفات مرحوم نائینی، تأکید کردند: آثار به جای‌مانده از ایشان به‌خصوص اثری که درباره حکومت اسلامی از این فقیه به یادگار مانده و در زمان خودش جنبه تاریخی داشته، باید مجدداً مورد نظر قرار گرفته و پرورش یابد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی، در دیدار مسئولان برگزاری کنگره بین‌المللی میرزای نائینی، با اشاره به اینکه این کنگره برای جبران مظلومیت ایشان است، گفتند: مرحوم نائینی در روزگار خود، شخصیتی روشن‌فکر بود و همین باعث شد تا کسانی که تحمل روشن‌فکری را نداشتند، ستم‌هایی به ایشان روا دازند.

ایشان بزرگداشت عالمان و فقیهان را نوعی عبادت و دارای فایده دانسته و افزودند: یکی از فواید بزرگداشت علما و بزرگان، احیای آثار آنان و رغبت به امر روحانیت است.

معظم‌له با اشاره به آثار و تألیفات مرحوم نائینی، تأکید کردند: آثار به جای‌مانده از ایشان به‌خصوص اثری که درباره حکومت اسلامی از این فقیه به یادگار مانده و در زمان خودش جنبه تاریخی داشته، باید مجدداً مورد نظر قرارگرفته و پرورش یابد.

حضرت آیت‌الله مکارم شیرازی در پایان این دیدار، ضمن ابراز خرسندی از برگزاری این کنگره، برای دست‌اندرکاران برگزاری آن دعا نمودند.

معاون تہذیب و تربیت حوزه‌های علمیه

هسته‌های فکری مسلط به اندیشه‌های امامین انقلاب در حوزه‌های علمیه تشکیل شود

حجت‌الاسلام والمسلمین عالم‌زاده نوری گفت: امروز حوزه برای پاسخ‌گویی، نیازمند هسته‌های فکری مسلط به اندیشه‌های فکری امامین انقلاب است.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین عالم‌زاده نوری، معاون تہذیب و تربیت حوزه‌های عملیه کشور در نشست هم‌اندیشی رابطان امور معرفی مدارس علمیه قم، با بیان اینکه برای ترویج مبانی اندیشه‌ای امامین انقلاب لازم است، جریان‌سازی کرد و برنما‌ها را پیش برد، گفت: این طرح مورد تأیید بزرگان حوزه است و باید برای اجرای آن اهتمام داشت. وی بیان کرد: امروز حوزه برای پاسخ‌گویی، نیازمند هسته‌های فکری مسلط به اندیشه‌های فکری امامین انقلاب است. این کار هم شدنی است؛ به این‌صورت که برنامه‌های مطالعاتی داشته باشیم. مثلاً هریک ساعت، ۲۰ صفحه مطالعه. با این کار اتفاق خوبی در بحث مطالعات معرفتی و اندیشه‌ای خواهد افتاد.

حجت‌الاسلام والمسلمین عالم‌زاه نوری گفت: تلاش کنیم، با معارف دینی و معرفتی آشنا شویم و طلاب مدارس علمیه را هم دعوت به این برنامه کنیم. امروز شخصیت‌هایی مانند امامین انقلاب، شهید صدر، شهید آیت‌الله مطهری و مرحوم آیت‌الله مصباح یزدی و… از اندیشمندان فکری و اندیشه‌ای در حوزه مبانی اسلامی هستند. با مطالعه این نوع اندیشه‌ها، می‌توان با حقیقت ناب اسلام آشنا شد.

معاون تہذیب حوزه‌های علمیه افزود: حفظ دین از رسالت‌های امروز حوزه است. این سخن به‌معنای آن است که اسلام در سطح جامعه جاری شود. اگر امروز اسلام را می‌فهمیم، این مسأله حاصل اندیشه‌های بزرگان حوزه و امامین انقلاب است.

- جریان‌سازی طرح اندیشه فکری امام خامنه‌ای در مدارس علمیه**

حجت‌الاسلام والمسلمین واحدی، معاون تہذیب حوزه علمیه قم نیز در این نشست، با اشاره به انتظار و رسالت‌های این دفتر از رابطان، گفت: پوشش جامع و جریان‌سازی برای ارتقا و ترویج اندیشه فکری رهبر انقلاب در بین مدارس علمیه، مدیران و اساتید، از جمله این موارد است. باید یاد بگیریم که امور معرفتی را چگونه ارتقا دهیم و در عین‌حال برای انجام بهتر کارها، فعالیت‌ها را براساس دوره‌های آموزشی و مسابقه کتاب‌خوانی برنامه‌ریزی کنیم.

معاون تہذیب حوزه علمیه قم اظهار کرد: برای ترویج مبانی فکری، دوره‌های مختلف معرفتی و مسابقه کتاب‌خوانی طراحی شده است که برگزاریدگان این دوره‌ها، به مشهد مقدس مشرف خواهند شد.

- حدیثی نورانی از امام کاظم ^{علیه السلام}**

طبق حدیثی در کافی، یکی از فضائل حضرت فاطمه زهرا ^{علیها السلام} قضیلتی است که امام همام حضرت موسی‌بن جعفر ^{علیه السلام} در پاسخ به پرسش عالمی مسیحی می‌دهند؛ در کتاب شریف کافی، حدیث مفصّلی روایت شده که در آن، عالمی مسیحی از امام موسی‌بن جعفر ^{علیه السلام} پرسش‌هایی می‌کند و آن‌حضرت پاسخ می‌دهد. در یکی از پرسش‌ها، او با ذکر آیات اول سوره دخان ﴿حَمِّ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ، إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْمُبَارَاةِ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ، فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ﴾، از تفسیر باطنی این آیات می‌پرسد و آن‌حضرت می‌فرماید: «أَمَّا حَمُّ فَهُوَ مُحَمَّدٌ ص وَهُوَ فِي كِتَابِ هُوَذَا الَّذِي أَنْزِلَ عَلَيْهِ وَهُوَ مَقْفُوضُ الْخُرُوفِ؛ یعنی منظور از «حم» حضرت محمد ^{صلی الله علیه و آله} است و این تعبیر در کتابی که بر حضرت هود ^{علیه السلام} نازل شده، نیز آمده است و همان محمد است که حروفش ناقص شده است؛ بعد امام می‌فرماید: «وَأَمَّا الْكِتَابُ الْمُبِينُ فَهُوَ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ ^{علیه السلام}؛ منظور از «الْكِتَابُ الْمُبِينُ» همان امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} است و سپس می‌فرماید: «وَأَمَّا اللَّيْلَةُ فَطَائِفَةٌ؛ منظور از «لَيْلَةٌ» در آیه، همان فاطمه ^{علیها السلام} است و بعد این‌چنین ادامه می‌دهند: «وَأَمَّا قَوْلُهُ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ يَقُولُ يَخْرُجُ مِنْهَا خَيْرٌ كَثِيرٌ وَفِرْجُلٌ حَكِيمٌ وَرِجْلٌ حَكِيمٌ وَرِجْلٌ حَكِيمٌ؛ یعنی خداوند در مورد ﴿فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ﴾، می‌گوید: از حضرت فاطمه زهرا ^{علیها السلام} خیر کثیری صادر می‌گردد؛ مرد فرزانه‌ای و مرد فرزانه‌ای.

- تاملی در معانی عرشی این روایت نورانی**

این ترجمه تحت‌اللفظی این بخش از حدیث است که در شأن حضرت فاطمه و پدر و شوهر و فرزندانش ^{علیهم السلام} آمده است؛ اما اینکه چه حقایقی در ماورای این عبارات نورانی وجود دارد، باید اعتراف کرد که ذهن بشر از درک آن قاصر است؛ مگر اینکه خود آن‌حضرات ما را راهنمایی کنند و گوشه‌ای از عظمت حضرت فاطمه زهرا و خاندانش ^{علیهم السلام} را برای ما افشاء کنند؛ ولی ما بر اساس بضاعت مزاجه، فقط می‌توانیم حدسیاتی بزینم و احتمالاتی را مطرح کنیم که در ادامه در حد امکان به آن می‌پردازیم.

- «أَمَّا حَمُّ» فَهُوَ مُحَمَّدٌ ^{صلی الله علیه و آله}**

درباره بخش اول که امام ^{علیه السلام}، «حم» را اشاره به حضرت محمد ^{صلی الله علیه و آله} می‌دانند و یادآوری می‌کنند که حضرت محمد ^{صلی الله علیه و آله} در کتابی که بر هود نبی ^{علیه السلام} نازل شده نیز، با همین عنوان «حم» یاد شده است، نکته‌ای را که می‌توان حدس زد، این است که در مورد هود نبی ^{علیه السلام}، خداوند در قرآن دو مطلب را مطرح کرده است. یکی اینکه هود در مورد خدایش می‌گوید: ﴿إِنَّ رَبِّي عَلِيُّ صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ﴾ (۵۶ مرد)؛ خدای من بر راه «مستقیم» است و نیز می‌گوید ﴿إِنَّ رَبِّي عَلِيُّ كُلِّ شَيْءٍ حَفِيزٌ﴾ (۵۷ مرد)؛ خدای من بر هر چیزی «حفیظ» و نگهدار است و این می‌تواند، اشاره‌ای باشد به اینکه حضرت محمد ^{صلی الله علیه و آله} از آن جهت که مظهر اتم و اکمل این دو اسم الهی است و این دو اسم، با شخصیت هود رابطه وثیقی دارند، از این‌رو در کتاب هود با عنوان «حَم» یاد شده است؛ یعنی در آنجا روشن گردیده که حقیقت محمدی، مظهر استقامت حق است و او در قالب حقیقت خود، خدای مستقیم و میزا و منزه از هرگونه کژی را به نمایش می‌گذارد؛ نیز در آنجا روشن شده که آن‌حضرت مجلّای کاملی برای اسم «حفیظ» است و حفاظت حق را از هر آنچه باید محفوظ بماند، به منصفه ظهور می‌گذارد؛ بنابراین در مجموع از این دو اسم و مظهریت کامل حقیقت محمدی برای این دو اسم، می‌توان نتیجه گرفت که این دو حرف، در کتاب هود و در قرآن، به‌راستی و درستی کامل حقیقت محمدی و دینش و به ماندگاری و محفوظ ماندن آیتنش که مبتنی بر راستی و درستی کامل حقیقت محمدی اشاره می‌کند و به نحوه ارتباط حقیقت هود، با حقیقت محمدی که واسطه حقیقت محمدی گرفتار نقصان می‌کند؛ این برداشت مخصوصاً با توجه به اینکه در ادامه حدیث از اهل بیت پیامبر ^{علیهم السلام} یاد شده که ملاک درستی و معیار ماندگاری آئین محمدی هستند، برداشت قریب به واقع و قابل تصدیقی است؛ در ادامه حدیث، امام با جمله «هُوَ مَقْفُوضُ الْخُرُوفِ» تاکر می‌دهند که البته «حَم» رمزی است که در نشان دادن حقیقت محمدی گرفتار نقصان شده است و حروف دیگری لازم هست تا رمز کاملی از حقیقت محمدی باشد.

• **منظور از «الْكِتَابِ الْمُبِينُ» بودن امیرالمؤمنین ^{علیه السلام}**
سپس امام می‌فرماید: منظور از «الْكِتَابِ الْمُبِينِ» همان امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} است؛ در توضیح این فرموده امام، می‌توان گفت که «کتاب» لوحی است منقوش به حروفی و کلماتی که بر معانی معینی دلالت می‌کنند؛ بر اساس این تعریف، می‌توان گفت هر موجودی در عوالم بالا، به‌خاطر اینکه وجود جامع و محیطش واجد سایر موجودات نازل‌تر بعدی است که هریک از آن موجودات، مظهر کمالی یا کمالاتی از کمالات حق است و نمایش‌دهنده اسمی یا اسمائی از اسمای حسنی است؛ از این‌رو آن موجود

جامع و محیط، خود یک کتاب تکوینی است؛ زیرا وجود جمعی او لوحی است منقوش به حروف و کلمات تکوینی که هر یک از آن حروف و کلمات وجودی، گویای کمالی یا کمالاتی از کمالات حق است. این از یک سو، از سوی دیگر امیرالمؤمنین ^{علیه السلام}، انسان کامل است و انسان کامل، به‌خاطر احاطه وجودش بر همه موجودات، وجود جمعی و محیطش در عوالم بالا، واجد همه موجودات نازل‌تر بعدی است؛ بنابراین وجود جمعی امیرالمؤمنین ^{علیه السلام}، کتابی است تکوینی واجد همه کمالات وجودی و همه موجودات بعدی که هریک بر اسمی یا بر اسمائی از اسمای حسنی حق مظهریت دارد و کمالی از کمالات حق را در قالب حقیقت خود نشان می‌دهد؛ از این‌روست که امام کاظم ^{علیه السلام} طبق مفاد این حدیث، عنوان «کتاب» را بر امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} تطبیق کردند؛ اما وجه اینکه چرا کتاب وجود امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} دارای وصف «مبین» است، در توجیاهش می‌توان این‌گونه گفت که این به‌خاطر این است که نهانی را که وجود جمعی امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} آشکار نمود، نهان‌ترین نهان‌ها و مخفی‌ترین مخفی‌هاست؛ زیرا وجود او پرده از کمالات جمعی حق برمی‌دارد که به‌خاطر غلبه وحدت در آن مقام، هیچ کمالی و هیچ اسم و رسمی آشکار نبود و تنق[سرابرده] عزت او بروز و ظهور هیچ امری را اجازه نمی‌داد؛ بنابراین چون آشکارسازی وجود جمعی آن‌حضرت از چنین گنج نهانی است، پس کتاب وجود آن‌حضرت واقعاً «مبین» است؛ پس تا اینجا روشن گردید که «الْكِتَابِ الْمُبِينِ» چگونه بر حقیقت امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} منطبق است و از چه رو این عنوان برای آن‌حضرت انتخاب شده است.

در ادامه آیه آمده است که ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْمُبَارَاةِ﴾ ما آن کتاب را در شبی مبارک نازل کردیم، ضمیر مفعولی «أَنْزَلْنَاهُ» به کتاب مبین برمی‌گردد که طبق مباحث فوق، روشن شد که این «الْكِتَابِ الْمُبِينِ» همان امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} است؛ اما از سوی دیگر قرآنی‌هست که ﴿الْكِتَابِ الْمُبِينِ﴾، همان حقیقت قرآن است؛ از جمله در اوایل سوره زخرف آمده است: ﴿حَمِّ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ، إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ﴾. پس آیا حقیقت قرآن که در مرتبه وجود الفاظ به‌شکل قرآن عربی گشته است، با حقیقت امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} که مبین نهان‌خانه گنج مخفی احدی است، متفاوتند؟ پاسخ منفی است؛ زیرا اگرچه در مراتب کثرات عالم مادی وجود عینی مادی امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} با وجود لفظی قرآن، متفاوت و متغایریند؛ اما این دو کتاب ناطق و صامت، در عوالم بالا یک حقیقت‌اند و تفرقه‌ای بین آنها وجود ندارد و لذاست که در

شب‌قدر بودن

حضرت فاطمه زهراء ^{علیها السلام}

حجت‌الاسلام حسین عشاقی، عضو هیات علمی گروه فلسفه پژوهش‌گاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

حدیث ثقلین پیامبر ^{صلی الله علیه و آله} فرمود: «لن يفترقا حتى يردا على الحوض؛» یعنی با «لن يفترقا»، توهم دلالت افتراق ظاهری آنها بر افتراق واقعی‌شان را باطل نمود؛ پس تفریق ظاهری بین دو کتاب ناطق و صامت را نباید به عوالم بالا برد؛ بلکه این دو چهره متفاوت از «الْكِتَابِ الْمُبِينِ» در عالم کثرات مادی، در عوالم جمعی بدون هیچ تعابیری یک حقیقت واحدند.

در ادامه حدیث امام ^{علیه السلام} «لَيْلَةٌ» را به حضرت فاطمه زهرا ^{علیها السلام} تفسیر می‌کنند و می‌فرمایند: «وَأَمَّا اللَّيْلَةُ فَطَائِفَةٌ ^{علیها السلام}». در باره این تفسیر امام، می‌توان گفت که طبق آیه (۹۶ انعام) ﴿فَاللَّهُ الْإِشْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلُ سَكَنًا وَاللَّيْلُ وَالنَّجْمُ وَالْقَمَرُ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ شب ماهه آرامش است؛ بنابراین تفسیر «لَّيْلَةٌ» به حضرت فاطمه، یک وجهش این است که آن‌حضرت ماهه آرامش «الْكِتَابِ الْمُبِينِ»؛ یعنی حقیقت امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} است، بیانش این است که حقیقت امیرالمؤمنین وقتی بنا شد، از مقام ذات احدی به عوالم کثرات نازل گردد، نزول حقیقت علوی از آن مقام، دوری از وصال ذات احدی بود؛ لذا نزول همان و گرفتاری به عذاب الیم فراق همان؛ اما این نزول، به‌خاطر دستگیری از بندگان و بالا بردن آنان، ضروری بود؛ از این‌رو حقیقت علوی برای رضای محبوب، فداکاری و ایثار کرد و گرفتاری به عذاب الیم فراق را پذیرفت و با خروج از کثرن مخفی به عوالم کثرات، مجاهدانه رضای محبوب را بر خواست خود ترجیح داد و در مقابل، به‌مقتضای «كَانَ سَعْيِكُمْ مَشْكُورًا» ذات احدی، به‌خاطر شکرگزاری از این ایثار امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} و جهاد فی سبیل‌الله او، فرودگاه نزول حقیقت علوی را، حقیقت فاطمی قرار داد تا با انس به آن لیله مبارکه که رنگ و بوی ذات احدی می‌داد، نگرانی‌های فراق را از او بکاهد و عذاب هجران از محبوب را تخفیف دهد؛ از این‌رو فرمود: ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْمُبَارَاةِ﴾؛ یعنی ما امیرالمؤمنین را که همان «الْكِتَابِ الْمُبِينِ» است، در فضای آرامش‌آور «لَيْلَةَ الْمُبَارَاةِ» نازل ساختیم تا درد فراقش را به «لَيْلَةَ مُبَارَاةِ» فاطمی تخفیف دهیم، این یک وجه تفسیر «لَّيْلَةٌ» به حضرت فاطمه ^{علیها السلام}.

و وجه دیگری این است که «لَيْلَةَ مُبَارَاةِ» بر اساس ۱) قدر) ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ.﴾ (۳ دخان) ﴿إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْمُبَارَاةِ﴾ همان شب قدر است؛ بنابراین اینکه امام فرموده‌اند: «وَأَمَّا اللَّيْلَةُ فَطَائِفَةٌ ^{علیها السلام}» به ملاحظه شب‌قدر بودن حقیقت فاطمی است؛ چنانکه در روایت دیگری به این معنی تصریح شده است.

- چگونه حقیقت فاطمی «لَيْلَةَ الْقَدْرِ» است**

اما اینکه چگونه حقیقت فاطمی «لَيْلَةَ الْقَدْرِ» است،

بیانش این است که شب قدر دو مشخصه دارد، یکی اینکه امور عوالم پایین‌تر در آن شب، تقدیر و اندازه‌گذاری می‌شود؛ زیرا «إِنَّ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خَزَائِنُهُ وَمَا نُنزِلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ» (۲۱حجر). دوم اینکه در آن شب، بر اساس اندازه‌گذاری‌های معین‌شده، حقیقت بسیط جمعی نازل از مرتبه ذات الهی، به‌صورت حقایق متعددی، متفرق خواهد شد؛ زیرا «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ، أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا» و این دو مشخصه در حقیقت فاطمی محقق است؛ زیرا چنان‌که گفته شد، حقیقت امیرالمؤمنین ^{علیه السلام} که همان وجود جمعی «الْكِتَابِ الْمُبِينِ» است و در مرتبه ذات احدی با حقیقت فاطمی در کمال بساطت و بدون هیچ تمایزی واحد و یگانه بودند، اینک با صدور آنها از مرتبه ذات احدی و نیز با تنزل از مقام عنداللهی با به عرصه اولین کثرت خلقی نهاده‌اند و یکی در نقش نقاش و دیگر در نقش لوح تجلی کرده است و روشن است که لوح و خصوصیات آن است که خصوصیات نقاشی نقاش را معین کرده و اندازه و چگونگی هر بخش از کار او را تقدیر می‌کند؛ بنابراین این حقیقت فاطمی است که در نقش لوح، قدر و اندازه و چگونگی نقاشی و تصویرسازی حقیقت علوی را در آن ابتدای ظهور کثرت، معین و اندازه‌گذاری می‌کند؛ پس مشخصه اول در حقیقت فاطمی روشن گردید و اما مشخصه دوم را که همان تفرق حقیقت جمعی به امور متفرق است، امام خود در ادامه حدیث بیان کرده‌اند و فرموده‌اند: «وَأَمَّا قَوْلُهُ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ يَقُولُ يَخْرُجُ مِنْهَا خَيْرٌ كَثِيرٌ وَرِجْلٌ حَكِيمٌ وَرِجْلٌ حَكِيمٌ؛» در توضیح این بخش باید اول توجه نمود که در مورد تفرق امر در این شب قدر، ابتدا خداوند فرموده است: «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ»؛ یعنی در آن لیله مبارکه قدر، هر امر حکیمی متفرق می‌گردد و سپس فرموده است: «أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا»؛ یعنی آن «كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ»، امری است از نزد ما؛ یعنی توجه داده است که آنچه متفرق می‌گردد، اولاً از مقام عنداللهی صادر شده‌بود و ثانیاً هنگام صدورش از نزد ما، یک امر بود؛ ولی در عین حال هر امری بود: «كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ»؛ بنابراین آن حقیقتی که بر اساس تقدیر حقیقت فاطمی متکثر گردید، در عین اینکه یک امر و یک حقیقت بود، اما همه امور نیز بود و این اشاره به وجود جمعی حقیقت علوی و حقیقت فاطمی است و اینکه در آن مقام که مقام صدور اولین مخلوق از ذات الهی است، حقیقت علوی و حقیقت فاطمی متحد بودند: ﴿مَرَجَ الْخَيْرَيْنِ بِلَقَّتِيَانِ﴾ و چون اتحاد، یگانگی دو چیزی است که به وجود متمایزیند؛ پس حقیقت متحد علوی و فاطمی بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، در عین یگانگی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور متکثری که از این حقیقت واحد جامع، با تفرق بعد از صدور از مقام حقیقت فاطمی، به‌وجهی متمایز نیز بودند؛ لذا یکی، نقش نقاش و تصویرساز داشت و دیگری، نقش لوح و تصویرگیر و از جنبه تمایزشان است که گفته شد: «بَيْنَهُمَا بَرَزَخٌ لَا يَتَّعِيَانِ»؛ زیرا نقاش غیرلوح است؛ بعد امام در تفسیر «فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ» و در بیان امور مت